

Néhány szó a textilipari üzemi könyvtárak szerzeményezéséről

Ha egy könyvtárban egypár hónapra visszamenőleg megnézzük a beszerzett könyvek jegyzékét, sokat megtudhatunk a könyvtárról és a könyvtárosról is. Mint nyitott könyvből kiolvashatjuk, együtt fejlődött-e a könyvtári állomány a könyvkiadással, gyarapodott-e új, értékes könyvekkel. Megtudhatjuk, milyen képzett, körültekintő a könyvtáros, hogy mennyire segít olvasóinak minél szélesebb műveltségre szert tenni, vagy csak szolgai módon elégíti ki olvasói kívánságát.

Az utóbbi fél év ilyen irányban szerzett tapasztalatai arra figyelmeztetnek, hogy a textilipari üzemek többségében minden tervszerűség és megfontolás nélkül vásárolnak könyvtárosaikat, s ezzel már gátolják a szakszervezeti könyvtárak, az olvasómozgalom fejlődését. Szinte általános jelenség, hogy a szakszervezeti könyvtárak állományának 30—40 százaléka kihasználatlanul heverő kötetekből áll. Az állomány rossz összetételéből adódik az is, hogy az olvasók érdeklődését csak egy irányban, a szórakoztató regények olvasásával tudjuk kielégíteni. A mai nem eléggé átgondolt beszerzés mellett csak igen kis mértékben tudják szakszervezeti könyvtárosaink segíteni az olvasók politikai és általános műveltségének emelését, fejlődését.

Ezeknek a hibáknak a gyökere abban van, hogy könyvtárosaink azonos tulajdonságokkal, azonos érdeklődési körrel, azonos műveltséggel rendelkezőnek könyvelik el olvasóikat. Nem veszik figyelembe, hogy fiatalok, idősek, anyák és gyermekek, fizikai dolgozók és technikusok, hat elemivel és érettségivel rendelkezők mind megtalálhatók olvasóik táborában. A sokféle ember sokféle tulajdonságát az »olvasók« gyűjtőfogalom elfedi a könyvtárosok előtt. A Budai Pamutfonó könyvtárosa például három hónap alatt megjelent, asszonyokat, anyákat érdeklő könyvekből a *Gyermek és irodalom* című könyvet, vagy a háziasszonyokat, feleségeket érdeklő *Szakácskönyv*-et, *Horgolókönyv*-et egy példányban sem rendelte meg, pedig az üzem többsége módolgozó.

Nem egyedülálló példa ez, mert a textilüzemek szakszervezeti könyvtáraiban nagyon kevés a kimondottan nőket, anyákat, háziasszonyokat érdeklő könyv.

Még ennél is súlyosabb a helyzet a politikai és ismeretterjesztő művek beszerzésénél. Az utóbbi évben kevés könyvtáros akadt, aki az újonnan megjelent politikai és ismeretterjesztő könyvekkel is

A Keltex könyvtárában

gyarapította volna könyvtárát. Végignézve a Fehérneműgyár »megrendelő« jegyzékét, kiderül, hogy az utóbbi három hónapban, a Könyvtárellátónál 52 kötet regényt rendeltek meg, és egyetlenegy politikai művet sem. Pedig ez idő alatt jelent meg *Lenin Műveinek* 12. kötete, *Mao Ce-tung Válogatott Művei* 4. kötete, *Az I., II., III. Internacionálé*, Zetkin: *Az ifjú Sztálin*, és Molotov: *A nemzetközi helyzetről* című művek. A Fehérneműgyár 2600 kötetes könyvtárában ezeknek a jelentősebb politikai műveknek egy példányban meg kellene lenniök. Nem arról van szó, hogy térjünk vissza a régi hibákhoz, amikor 20—30 példányban is beszerzték könyvtárosaink a különböző politikai műveket, hanem arról, hogy a legfontosabb, a politikai kérdéseket átfogóan tárgyaló kötetek legalább egy példányban meglegyenek könyvtárainkban. Még akkor is szükség van ezekre a könyvekre, ha csak ritkán, egy-egy előadásra, röpgyűlésre, szemináriumra vagy konferenciára való felkészülésnél keressük őket.

»Csak szórakoztató regényeket akarnak olvasni dolgozóink« — jelszóval »hadat üzentek« könyvtárosaink az általános műveltséget, látókört fejlesztő ismeretterjesztő könyveknek is. Ez annál is súlyosabb, mert két-három évvel ezelőtt is hiányoztak már könyvtárainkból a természettudományos, földrajzi, pedagógiai stb. ismeretterjesztő könyvek. Nem azt javasoljuk, hogy brosrákkal tömjék tele a könyvtár polcát, mert szép kötésben, nagyobb terjedelmű ismeretterjesztő sorozatok is megjelennek; pl.: a »Műveltség« Könyvtára« c. sorozatban megtalál-

A soproni Selyemszövő Gyár könyvtárban

ható népszerű, könnyen érthető formában megírva az általános iskola anyaga. Földrajzi, történelmi, matematikai, biológiai, fizikai, irodalomtörténeti stb. könyvekkel a könyvtáros segíthet olvasóinak az általános műveltség megszerzésében. Erre annál is inkább szükség van, mert az üzemi dolgozók nagy részének csak elemi iskolai végzettsége van, különösen a fiatalok érzik a tanulás hiányát. Fontos feladata tehát minden könyvtárosnak, segítséget adni az olvasóknak az életben szükséges általános műveltség megszerzéséhez. Hogyan tudja ezt a feladatot a Csillaghegyi Lenárúgyár könyvtárosa jól megoldani, amikor közel fél éve egyetlenegy ismeretterjesztő könyvet sem vásárolt. Az egész könyvtárban, amely 2000 kötetes, összesen 115 kötet ismeretterjesztő könyv van, ennek is nagy része kis terjedelmű brosúra.

Az olvasók általános műveltségét fejlesztik a művészeti könyvek is. Mégis a textilszakszervezet budapesti bizottságához tartozó 70 szakszervezeti könyvtárban a könyvállomány 0.3 százalékát teszik ki a művészeti könyvek. Könyvkiadásunk pedig az utóbbi évben már igyekszik kielégíteni népszerű művészeti könyvekkel is az igényeket. A »Kultúra mesterei« és »Magyar mesterek« című sorozatokban, pl. a legjobb írókról, festőkről, szobrászokról népszerű formában írott tanulmányokat találunk. Egy ilyen sorozat növeli a könyvtár értékét, díszére válik a könyvtárnak, mégis ezekből a sorozatokból csupán szórványosan, egy-egy kötetet találni könyvtárainkban.

A beszerző munkának jellemző hibája, hogy a politikai és ismeretterjesztő, művészeti, vagy verses kötetek vásárlását elhanyagolják, s szinte kizárólag csak regényeket vásárolnak könyvtárosaink. Köztudomású, hogy szépirodalmi könyvkiadásunk hosszú ideig elhanyagolta a magyar és külföldi klasszikus művek kiadását. Most megnyílt a lehetőség ezeknek a

műveknek a beszerzésére, helyes a megjelenő klasszikusokból a szükségeseket megvásárolni, de ne öt-hat példányban, mint ahogy a legkisebb könyvtár is teszi a Jókai-regényekkel. Szerezenek be a könyvtárakba klasszikusok mellett több új magyar és szovjet, valamint népi demokratikus szépirodalmi könyvet is.

»Jó! — mondják erre könyvtárosaink, — mi beszereznénk — ha lenne anyagi fedezet rá — politikai, ismeretterjesztő és egyéb műveket is, de szépirodalmi könyvekből is több jelenik meg, mint amennyire keretünkől futja.« Ne törekedjenek könyvtárosaink az összes kiadott szépirodalmi művek összevásárlására, erre úgy sem képesek. Ha hónapról hónapra észszerű előrelátással válogatják össze, a rendelkezésükre álló pénzüsszeget is figyelembe véve, a megvásárolandó könyveket, akkor jut erre is, arra is. A budapesti bizottsághoz tartozó legkisebb könyvtárnak is biztosítva van havonta a kultúrkiadásból könyvek vásárlására egy bizonyos összeg, ami a tervszerű vásárlás alapját képezheti.

Hogyan vásárolnak ma könyvtárosaink? Ha szerződésük van a Könyvtárellátóval, akkor a »Megrendelőjegyzék«-en kijelölik legtöbb esetben saját tetszésük, igényük alapján a vásárolandó könyveket. Még elég ritkán veszik figyelembe az olvasók kérését és még ritkábban azt, hogy a könyvtár még meglévő állományán milyen összetételű. A Budapesti Lenfónó könyvtárában nagyon kevés a mesekönyv, pedig nagy az érdeklődés iránta. De a könyvtárosnak ez nem tűnt fel, nem vásárolt mesekönyveket, mert nem tanulmányozza az olvasók érdeklődését és nem veszi figyelembe a könyvállomány összetételét.

Szakszervezeti könyvtárosaink többségének beszerző munkájára még ezek a hibák a jellemzőek. Van azonban nem egy olyan üzemi könyvtár is, mint a Keltexé, ahol a könyvtáros gondosan, válogatva vásárol. Figyelembe veszi, milyen a könyvtár összetétele, feljelgyzi az olvasók kívánságát, megnézi a megjelent könyvek jegyzékét és ezek után már nem mehez a helyes beszerzés, az állomány gyarapítása.

A Könyvtárellátó a szerzeményezés nélkül, sok körültekintést igénylő munkájához is sok segítséget tud adni könyvtárosainknak. Ezért javasoljuk minden könyvtárosnak, kössön szerződést a Könyvtárellátóval. A szerződés előnyeiről már nem egy cikket közölt A KÖNYV című folyóirat.

Ezeket a hibákat látva, a szakszervezetek kultúrosztályainak, területi és üzemi kultúrfelelősöknek az eddiginél jobban kell segíteniök könyvtárosainkat a szerzeményezés, felelősségteljes munkájában.

Baranyai Tiborné